

Golden Research Thoughts

International Recognized Multidisciplinary Research Journal

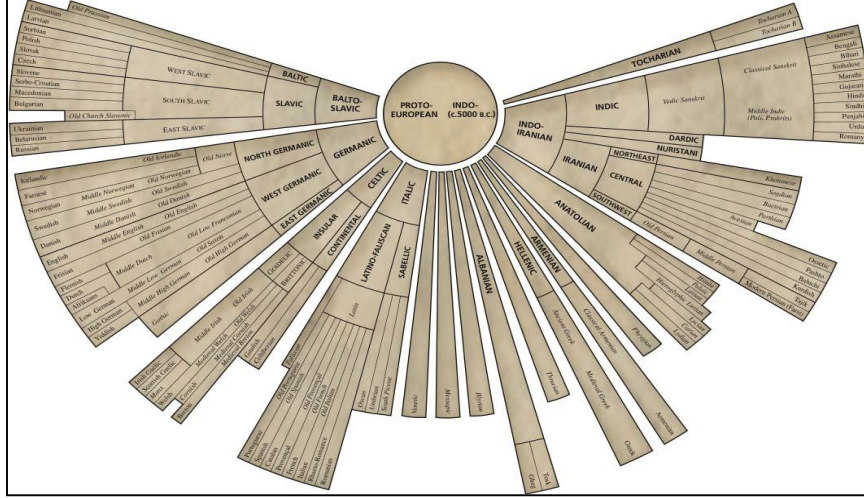
ISSN : 2231-5063

Impact Factor : 3.4052(UIF)

Volume -5 | Issue - 9 | March - 2016

भाषा इतिहास

Iqbal J. Tamboli

Department Of Marathi , Solapur Social Association Arts & Commerce College, Solapur,
Dist. Solapur.

प्रस्तावना :-

पृथ्वीतलावर उपलब्ध असलेल्या प्रत्येक बाबीस एक इतिहास आहे , जिला इतिहास नाही अशी एकही बाब अस्तित्वात नसेल कारण कधीच अस्तित्वात नसलेल्या गोष्टींचाही इतिहास मानवाने लिहलेला आहे. कुतूहलापोटी/उत्सुकतेपोटी संशोधन, गरजेमुळे संशोधन आणि लादलेले वा 'सांगितले' म्हणून केलेले संशोधन असे संशोधनाचे विविध प्रकार सांगता येतील पहिल्या दोन प्रकारात वैज्ञानिक तर शेवटच्या प्रकारात विज्ञानाला सोडून इतर सर्व शास्त्रांमधील (सामाजिक शास्त्रांसह) काही नवअभ्यासक, नव संशोधकांचा समावेश करावा लागेल संशोधना प्रमाणेच लेखनातलिखाणातही आपल्याला माहित आहे किंवा माहित झाले म्हणून केलेले लिखाण व इतरांना माहित व्हावे यासाठी केलेले लिखाण हे हि दोन प्रकार आहेत यातील इतरांना माहित व्हावे यासाठी केलेले लेखन हे दोन प्रकार आहेत. यातील इतरांना माहित व्हावे यासाठी केलेल्या लेखन परंपरेलाच आपण प्रकाशन असेही म्हणतो

जगाच्या अनेक राष्ट्रांमध्ये झालेल्या क्रांतींचा व एकूणच अखिल मानवजातीच्या संघर्षांच्या इतिहासाचा विचार केला तर विचारवंत बुद्धिवंतांच्या विचारांनी, त्यांच्या लिखाणांनीच क्रांती झालेली दिसून येते इतिहासाचे नवे अध्याय निर्माण झाल्याचे दिसून येते प्राण्यांची शिकार करून खाणाऱ्या, हिंसेच्या मार्गाने बरबटलेल्या मानव समुहाला अहिंसा, सत्य याची शिकवण देण्याचे, माणसाला माणूस म्हणून वागविण्याची शिकवण देण्याचे कार्य महावीर तथा म गौतम बुद्धांनी केले ज्या लिखाणाने पुरोहीतशाही, कर्मकांड यांच्या विरुद्ध पहिली क्रांती केली ज्यांच्या धम्म आज्ञांमुळे सम्राट अशोकाला अहिंसावादी बनविले आणि त्याने अखिल जगाला बौद्ध धम्माच्या प्रसाराची अनमोल देण दिली व या धम्मआज्ञा शिलालेख रूपाने जनतेसाठी लिखित केल्या. जैन व बौद्ध या धर्मांच्या तत्वांनी, त्यांच्या लिखाणांनी तत्कालीन भारतवर्षातच नव्हे तर संपूर्ण विश्वात नव्या मानवतावादी विचारांची वादळे निर्माण केली. याच प्राचीन काळातील बौद्ध, जैन साहित्याप्रमाणे राजा हाल याचा गाथा सप्तशती, पाणिनीचे व्याकरण, पातंजलीचे योगयुत्र, कपिलमुनिंचे सांख्यभाष्य असे अनेक ग्रंथ लिहले गेले त्याचप्रमाणे मध्ययुगीन कालखंडातही समाजोपयोगी व समाज मनोरंजक अशी- आयुर्वेद, स्थापत्यशास्त्र, बस्वेश्वराची वचने, नानकांचे विचार, 'गुरुग्रंथ साहेब', कबीर व इतर संतांचे विचार, सुफी साहित्य आणि इतर अनेक प्राचीन शास्त्र, काव्य व इतर साहित्याची निर्मिती झाली. परंतु हा सर्व कालखंड लेखनशैलीतून प्रसाराचा होता कोणत्याही बाबीची माहिती हि लिखित प्रसारापेक्षा मौखिक प्रसाराने जास्त होत असे. त्यामुळे या ज्ञानप्रसाराला काही मर्यादा निश्चित होत्या

आधुनिक कालखंडात मात्र हे चित्र पालटले छपाईयंत्रणेचा शोध लागला आणि लिखित विचारांच्या प्रसाराला प्रचंड गती लाभली यात छोट-छोट्या पत्रकांपासून ते भव्य व प्रदीर्घअशा ग्रंथ मालांचा समावेश झाला आणि या आकाराने छोट्या मुद्रित अशा साधनांनी मानव इतिहासाला प्रचंड धक्के देण्यासुरुवात केले. ' छपाई ', ' प्रकाशन ', (मग आताचे E-publication असले तरी) या शोधाने आधुनिक मानवी इतिहासाचे रूपच पालटून टाकले काय घडले असे ' प्रकाशन ' या शोधामुळे... फ्रान्समधील हेन्रीची सत्ता उलटवून टाकली रूसो च्या लेखणीने, रशियामधील मार्क्स व टॉलस्टॉयच्या लेखनाने, केवळ रशियातीलच नव्हे तर संपूर्ण जगातील कामगारांची मान्यता क्रांती केली: ' मार्क्स ' च्या लिखाणाने अमेरिकेतील ब्रिटीश सत्तेचे जोखड बोस्टनच्या समुद्रात भिरकावून दिले लेखणीच्या वादळाने तेच कार्य केले इटालीत- मॅझिनी व गॅरीबाल्डीच्या वैचारिक लिखाणांनी आणि हेच क्रांतीचे वादळ उठविले भारतात फुले गोखले, अगोदर गांधी, सुभाषचंद्र, छ. शाहू, आणि क्रांतिकारकांच्या वैचारिक लेखाने पुन्हा एकदा मानवाला सत्य अहिंसेच्या क्रांतीचा मार्ग दाखविला. महात्मा गांधीनी, पुन्हा एकदा माणसाला माणूस म्हणून जगू द्या हे सांगण्यासाठी दलित बांधवांसाठी वैचारिक क्रांती घटनाबद्ध मार्गाने घडवून आली डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी

रूसो, मार्क्स, टॉलस्टॉय, मॅझिनी, गॅरीबाल्डी, गोखले, महात्मा फुले, गांधी, सुभाषचंद्र, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर इतकेच लेखक झाले काय या आधुनिक काळात ? नाही - परंतु ज्यांनी एखाद्या देशालाच नव्हे तर मानवतेला एका मानव समूहाच्या दास्यातून गुलामगिरीतून मुक्त करणे हे त्यांचे व त्यांच्या समान लेखन करणा-या मानवहित अभ्यासकांचे, समाजहित प्रकाशकांचे (मुख्य ध्येय) होते. यांच्या लिखाणांमुळे काय परिणाम झाले हे सर्वजण जाणतोच या प्रकारच्या लिखाणाबरोबरच साहित्यिक, गीतकार, कलावंतानी दुखी मानवी मनाला काळ का होईना दिलासा मिळेल, त्यांच्यात प्रेम निर्माण होईल अशा उच्च अभिरुची संपन्न साहित्याचीही सुंदर निर्मिती केली. कालीदास, भवभूती, सेकसापियर, पु.ल.देशपांडे, गलजार, नारायण सुर्वे, फ.मु.शिंदे, बहिणाबाई चौधरी इ नवे उदाहरणादाखल त्यात सांगता येतील. ज्यांच्या लिखाणात समाजात शत्रुत्व निर्माण होईल वैचारिक गटांमध्ये संघर्ष निर्माण होईल असे लिखाणकधीच आढळले नाही. पण आज जाणूनबुजून काही तरी सनसनाटी निर्माण करता येईल व आपल्याला प्रसिद्धी (कुप्रसिद्धी मिळाली तरी चालेल) मिळेल असे लिखाण, विचार प्रकाशित करणा-यांचीही अजिबात कमी नाही. प्रत्येक अभ्यासक, लेखकाला आपण कांहीतरी फार मोठे संशोधन व एखादी फार नवी गोष्ट, तथ्यात्मक, वैचारिक लेखन प्रकाशित करत आहोत असे वाटत असते. वाटू द्या त्यांना पण ज्या लेखनामुळे जाणता- अजाणता समाजातील दोन वैचारिक गटांमध्ये, धर्माधर्मामध्ये, जातींमध्ये तेढ निर्माण होते असे लिखाण केवळ 'सत्य आहे म्हणून प्रकाशित करणे योग्य आहे का याचा विचार हे प्रसिद्धी लोपुप लेखक, विचारवंत, राजकारणी, प्रशासक, संशोधक, विद्यार्थी करतात का व समाज ते स्वीकारतो तरी का?

आपला समाज कशा प्रकारचा बनला आहे त्याचे एक उदाहरण पाहू. जगातल्या कोणत्याही प्रकारच्या व्यसनाचे, मादक पदार्थाचे कधीच ' चांगले आहे ' असे समर्थन करता येणार व समर्थन करणारे ही त्या प्रकारचे व्यसन कधीच करणार नाहीत सिगारेट, बिडी, तंबाखू, दारू अशा अनेक व्यसनांना पाठींबा देणारे सरकार, त्यांचा स्वीकार करणारी जनता आणि त्यांचे समर्थन करणारे हजारांच्या संखेतील प्रकाशित साहित्य व मिडिया हे आमच्या अज्ञाच्या किडलेल्या, बुरसलेल्या व स्व:ताच्या विनाशाची पुरेपूर तयारी केलेल्या समाजाचे एक ज्वलंत उदाहरण म्हणता येईल आमच्या आधीच्या पिढ्यांनी हे केले आम्हीही तेच करत आहोत असे व कोणतेही समर्थन आम्ही करत असू तर येणा-या पिढ्या कशाही प्रकारच्या विकृत वृत्तीच्या बनल्याव त्यांनी आपल्या सर्वांचा नाश जरी केला तर आपण त्यांना दोषी ठरवू शकत नाही कारण हे भस्मासुर म्हणजे आमच्याच सामाजिक हिताबधलल्या उदासीन व्रतीचे उत्पादन असा मग त्याला दोष देवून काय फायदा ? केवळ एका व्यसनाचे व तत्संबंधीच्या धोरणाचे प्रकाशनाचे उदाहरण दिले

विशेषतः शैक्षणिक क्षेत्रात संशोधन करणा-या सर्व संशोधकांच्या संशोधन प्रकल्पात केवळ सरकारी UGC, विध्यापीठाने सक्तीचे केले आहे म्हणून असे लिहिले जाते की - या संशोधनामुळे संशोधकाना अभ्यासकांना संशोधनाच्या नवीन दिशा प्राप्त होतील, या संशोधनामुळे अभ्यासकांच्या महितीत... या विषयासंबंधीच्या माहितीची अनमोल भर पडेल : या संशोधनामुळे संशोधनाची नवी दालने उघडतील... किती सुंदर वाटतात वाचताना हे शब्द व या ओळी परंतु या संशोधनामुळे व लिखाणामुळे त्यांच्या अवलंबनानंतर समाजाचे.. या बाबतीत नक्कीच हित होईल व तसे ते सिद्ध करण्याची मी ग्वाही देतो' असे आजपर्यंतच्या कोणत्याही संशोधन प्रबंधात व ग्रंथात लिहिलेले आढळले नाही हे लिहावेच असे बंधन नाही परंतु जे संशोधन व लेखन प्रकाशित झाल्यानंतर समाजात म्रगंबर, छ. शिवाजी, म. गांधी, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या बद्धल वादळे निर्माण होतात दंगली होतात, समाजाच्या दोन वर्गात, दोन धर्मात, दोन जातीत तेढ निर्माण होते ते लिखाण प्रकाशित का केले जाते ?

वस्तुस्थिती प्रकाशात आणणे हे प्रत्येक विषयाच्या संशोधकाचे अभ्यासकाचे कार्यच आहे ही बाब मान्य केली तर आपण प्रत्येकजण त्या समाजाचा एक घटक आहोत व (समाजाचे हित हेच) सामाजिक शास्त्रांचे पहिले उद्दिष्ट आहे याचे भान आम्हाला का राहत नाही मंदी, मस्जित, दर्गे, चर्च, गुरुद्वारे जर धर्माची प्रतिके ठरत असतील तर प्रकाशित साहित्य हे सर्व समाजाच्या विचारांचे प्रतिक ठरते मानवजातीच्या हिताचे ते शिल्लक ठेवून इतर साहित्याचीच जर निर्मिती होत राहिली तर आपणच आपल्या समाजाच्या विनाशाची वैचारिक क्षेपणास्त्रे निर्माण करत आहोत व यात सर्वांचाच विनाश होणार आहे हे पक्के लक्षात ठेवून लिखाण प्रकाशित करत रहावे कांही काळासाठी आपल्या नावाची प्रसिद्धी होईल, आपल्याला समाज ओळखायला लागेल याचसाठी जर अशा प्रकारचे विचार व लेखन हे तथाकथित नामांकित लेखन विद्वान करत असतील त्यांना या समाजात जगण्याचा हक्क नाही. आणि संपूर्ण समाज जर हे स्वीकारत असेल व मुग गिळून गप्प बसत असेल तर अशा समाजापेक्षा जंगलात राहणा-या रानटी जनावरांसोबत राहणे लाख पटीने परवळे. जेथे फक्त भुकेसाठी संघर्ष असतो वखवखलेल्या प्रसिद्धीच्या हत्यासाठी नाही. वस्तुस्थिती नाकारता येणार नाही हे 100% मान्य व संशोधन 100% सत्य आहे ही मान्य केले तरी समाजात मानसिक, बौद्धिक व एकुणच सामाजिक हिताला उपयुक्त असेच जर संशोधन आणि लेखन करावयाचे असे जर सर्वांनी ठरविले तर अखिल मानव जातीच्या कल्याणात या सर्व संशोधक व लेखकांचा अत्यंत महत्वाचा वाटा राहिल व एकुणच "सामाजिक उपयुक्ततावादी इतिहास लेखन परंपरेला" सुरवात होईल. प्रत्येक लिखाणाला नीतीची जोड असेल तर ते आपोआपच साध्य होईल अन्यथा जगातल्या कुठल्याही कायद्याने ते साध्य करता येणार नाही.

- भाषा आणि समीक्षा- संपा.केळकर, अशोक रा. , पुणे, १९८१.
- संस्कृतीच्या पाऊलखुणा- द. ता. भोसले, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
- आपली संस्कृती श्री माऊलीसुत प्रकाश रामदासी- २००२, कोथरुड, पुणे.
- कृषी संस्कृतीच्या पाऊलखुणा श्री. द. ता. भोसले, पद्मगंधा प्रकाशन.